

3. Sport versus globalizace

3.1 Konceptuální východiska

K nejzávažnějšímu mnohorozměrnému a nejednoznačně působícímu procesu současnosti, ovlivňujícímu život lidstva na naší planetě, patří nesporně fenomén globalizace. Vzájemná propojenost obyvatel planety cestou provázanosti problémů a forem jejich řešení je ukotvena v přechodu od partikulárního k univerzálnímu, transferu od citově založeného jednání k citové neutralitě, akcentem na funkční využití člověka a nechutí k hodnotově pevně zakotveným formálně právním regulativům. V tomto kontextu se výrazně aktualizuje i kategorie *postmoderní společnost*, masově konzumující zboží a informace a vytvářející pak jednotící sociální vkus a otevírající další možnosti masových manipulací. Lidé stále více prahnují po nových vjemech a zážitcích, přesahujících šed' každodennosti. Nové vjemy jsou stále překrývány ještě novějšími a „neokoukanějšími“ vjemy a zážitky, tím roste prostor pro úlohu masových médií, jejichž funkce spočívá právě pro utváření a sycení masového diváckého vkusu. Elitní vrcholový sport je pak jednou z nejúčinnějších forem masové medializované divácké zábavy.

Globalizace je fenoménem *nejednoznačného omezení* i *nejednoznačných účinků*. Pro někoho jde o přirozenou cestu minimalizující úlohu státu s cílem rovnosti přístupu ke sportu, zatímco jiní zaznívají globalizaci ve sportu jasně komercializovaný přístup spojený i s vykořisťováním pracovní síly a exploatací lokálních sportovních talentů. Environmentalisté akcentují zásadu „Mysli globálně a jednej lokálně“, zatímco krajní zastánci tržních vztahů se nezajímají ani o krajní dopady deregulace, privatizace a mezinárodního drancování přírodních a lidských zdrojů. Každopádně je globalizace jak v obecné rovině, tak na úrovni sportu procesem nestejných skupinových účinků jak v dimenzích času, tak v zorném úhlu místa: „Nerovnoměrnost globalizace a globálního sportu je tudíž zřejmá na všech úrovních společnosti a kultury.“ Vzájemná provázanost sportu a globalizace tak naznačuje (Jarvie, 2006, s. 95–96):

1. Globalizace na půdě sportu není ničím zcela novým, akceleruje však výrazně s postupem moderní doby a moderního sportu.
2. Globalizace sportu přináší intenzifikaci celosvětových sportovních vztahů, institucí, organizací a událostí, ty přinášejí i podnětný impulz pro rozvoj lokálního sportu.
3. Spojení globálního a lokálního rozvoje sportu je primárně stimulováno globálními nástroji a prostředky.
4. Globální sportovní síly jsou medializovány lokálními prostředky směrem od „horních“ úrovní k „základům“.
5. Ve spektru zdrojů a spouštěcích mechanismů globalizace ekonomické stimuly hrají zpravidla rozhodující úlohu.
6. Globalizace přináší i ve sportu omezování národních organizačních struktur.
7. Globalizace na půdě sportu působí nerovnoměrně a mívá některé instituce, místa a skupiny. To je zřejmé již existencí míst dynamického rozvoje sportu na jedné straně a lokálního úpadku sportu na druhé straně.
8. Různost zájmů aktérů globalizace přináší i na půdě sportu existenci sil odporu či projevy vykořisťování.
9. Mobilita finančních zdrojů může přinášet jak snižování významu specifických sportovních lokalit, tak může přispívat k posilování lokální sportovní identity cestou oživujících obranných reakcí lokálních činitelů.

Běžné diskuze stran globalizace ve sportu jsou časově situovány do období moderního sportu, když se problematika zpravidla tematizuje do časového rámce několika posledních desetiletí (Maguire, 2005). Obecně konstatování, že „globalizace není nikterak novým jevem“, se však i na půdě vědeckého bádání v oblasti sportu zpravidla přechází a vyhýbá se tak běžně nikoli známým fázím *vývoje sportu* s důrazem na jeho postupující globalizační charakteristiky (Jarvie, 2006, s. 98–100):

1. 1550–1750: Období vzniku lidových kořenů moderního sportu v Anglii, přinášející sport jako formu fyzického zápasu, kultivující násilné formy zábavných kratochvílí aristokracie.
2. 1750–1870: Vznik dobrovolných organizací a sportovních klubů na půdě kriketu, boxu, fotbalu, honitby. Postupné omezování násilných prvků ve sportu, rostoucí možnosti lidových mas k přístupu ke sportování.

3. 1870–1920: Období šíření amatérského étosu sportu a zásad fair play z Anglie do kontinentální Evropy. Mezinárodní šíření sportu cestou organizování soutěží mezi národními týmy, zakládání mezinárodních sportovních organizací a mezinárodní uznávání sportovních pravidel.
4. 1920–1960: Sport se postupně stává globálním fenoménem, jemuž dominují angloamerická sportovní grémia. V obranné reakci k této dominanci se rozvíjejí některé národní a lokální sporty jako kupř. sumo v Japonsku. Vztahy mezi globálním a lokálním i na úrovni sportu přinášejí zisky i ztráty na obou stranách.
5. 1960–1990: Finální fáze na tomto poli vrcholí pádem berlínské zdi a ukončením tzv. studené války charakterizované zničujícím soupeřením ideologicky konstruovaného Západu a Východu. Dochází k výrazné emancipaci žen ve sportu, zaznamenáváme rostoucí sportovní úspěchy bývalých kolonií, stále více je zpochybňována západní organizační dominance sportu. V řadě zemí naopak dochází k protisměrnému oživování lokálních forem tradičního sportu v Evropě, kupř. ve Španělsku, Francii, Německu, Belgii, Švýcarsku, Irsku.

Soudobý proces globalizace sportu je charakterizován nestejně v čase, prostoru a dynamice, působícími etnickými, technologickými, finančními, mediálními a ideovými procesy:

1. Migrace sportovních osobností počínaje hráči, atlety, manažery, trenéry, odborníky.
2. Technologické tržní šíření sportovních produktů, sportovní výbavy, výstroje a výzbroje, zpravidla vyvíjené v bohatých zemích, produkováné cestou levné pracovní síly v rozvojových zemích a distribuované globálně.
3. Globální financování sportu cestou peněžních transferů migrujících hráčů, propagace, sponzoringu a reklamy.
4. Mediální šíření sportovních událostí s ohledem na specifika místa a času.
5. Rozvoj základních hodnotových principů sportu, jako je amatérismus, profesionalismus, sport pro všechny. Ideový zápas o další směřování sportu se stává stále výrazněji globální záležitostí.

Odborné diskuze na téma sport versus globalizace stále častěji poukazují na možnosti jistých zjednodušení na tomto poli a doporučují zaměřit pozornost i na precizaci problému v rovině kategorie *mezinárodního spor-*

tu. Zde jsme však konfrontováni s existujícími vazbami sportu na opačný pól relevantní hodnotové orientace, kterou tvoří pevné vazby sportu a *nacionalismu*. Ty se dnes zpravidla opírají o ideu sportu jako nezastupitelné formy politického nacionalismu, jako vhodné báze procesu národního usmíření, jako bezpečnostní záklopy národní frustrace, jako vhodné základny budování národní identity a patriotismu, jako účinné hráze negativním dopadům globalizace, kulturního imperialismu a kolonialismu (Bairner, 2001; Smith and Porter, eds., 2004).

Významným příspěvkem do sociologicky laděných diskuzí na téma sport – globalizace – nacionalismus – lokální marginalismus přináší již citovaná nejnovější práce známého britského badatele *Granta Jarvieho*, která polemizuje se zjednodušujícím tvrzením, že sport je „jen hra“, nýbrž akcentuje názor, že sport je důležitým fenoménem v rovině kultury společnosti. Nově se staví k fenoménu globalizace sportu, když správně připomíná, že sport je dnes spíše než globalizující se fenomén *jev internacionální*: je vystaven turbulentnímu vývoji, nikoli homogenizaci. Jde o proces střetávání a prolínání procesů, ve kterých nacionalismus sehrává stále významnou roli a staví tak hráze jednoznačnému univerzalizmu. Stran prolínání s politikou je zdůrazněna schopnost společnými silami sportovních ikon a organizovaného úsilí dosahovat změny ve společnosti, kupř. na poli vztahů minority a majority (Austrálie), rasové snášenlivosti (USA) či nerovnosti pohlaví v muslimských zemích (Jarvie, 2006).

3.2 Globální versus lokální = glocalní?

Vývoj sportu a jeho šíření jsou nepochybně provázány s procesem globalizace (Maguire, 2002, 2005). Vzestup a rozvoj celosvětově rozšířených organizací, globální přijetí sportovních pravidel a organizování mezinárodních a globálních soutěží je provázáno s mnohorozměrnými procesy globalizace. Na jedné straně tak sport přispívá ke zmenšování protikladů a rozdílů, na druhé straně může snižovat význam sportu na regionální či lokální úrovni. Posuzovat význam globalizace sportu pak znamená zamyslet se i nad podstatou fungování a tendencí vývoje lokálního a národního sportu. Tím navíc můžeme přispívat k pochopení podstaty globalizace v obecnější rovině. Nesmíme při tom pouštět ze zřetele, že homogenizace světa cestou globalizace vyvolává přirozené reakce v podobě nových forem nacionalismu a lokálních reflexí. V tomto směru

se dnes začíná užívat relevantní nový pojem *glocal*, jako syntetické vyústění prolínání globálního a lokálního.

Již samotná rozporuplnost přístupu k procesu globalizace a postavení sportu v jejím rámci, nabízí řadu otázek vztahujících se zejména k původu, dynamice a charakteristikám procesu globalizace. Kulturní globalizace, jejíž nedílnou součástí je sport, pak můžeme chápat jednak jako cestou univerzalizace unifikující, progresivní a liberalizující směr ve vývoji lidstva na druhé straně i jako rozvracející, vnucovanou a destruktivní sílu devastující lokální kultury. Přitom lze v rámci globalizace nalézt dostatek důkazů pro obě tvrzení. Stěží je tak možné kontrovat tvrzení, že světový trh, oběh zboží, práce a komunikace, je vyvíjen, řízen a ovládán v intencích bohatých zemí Západu. Geopolitické hledisko globálních transakcí na poli elitního mediálního sportu (jako kupř. vrcholové akce FIFA či UEFA) šíří globálně adorané značky jako Adidas či Nike, konzumované lokálně i globálně známé ikony vytvářejí skrze média pocit, že jedinou cestou k úspěchu je jednat a myslet globálně (kupř. cestou globálního působení fotbalové ikony D. Beckhama směrem k lokálnímu myšlení).

Globalizace přirozeně vyvolává *protitlak* ve formě úsilí posílit či znovu oživit lokální organizace zakotvené hluboce v místní komunitě a založené na národní či autonomní bázi. Tento přístup se označuje jako „planetárně zaměřená perspektiva“ vyjadřující společné hodnotové sdílení při plném respektování existence rozdílnosti. Vedle Evropské unie tak existují snahy po autonomii regionů a samosprávy. Globalizace přináší vedle homogenizace i diferenciatní trendy. Zpětnými reakcemi vyvolává *anti-globalizační hnutí*, jehož součástí není pouze odpor vůči globalizaci samotné, nýbrž i životodárné úsilí posílit, či ustanovit lokální organizace, hluboce zakořeněné v místní tradici a hodnotách lokálního společenství, opírající se o autonomní prvky demokratického fungování a řízení. Takto zaměřená *globálně orientovaná perspektiva* se tak opírá o prolínání globálního a lokálního s důrazem na environmentální vztahy a souvislosti (Robertson, 1990, s. 5–30). Takovýto úhel pohledu umožňuje respektovat jak společné sdílení dominantních hodnot, tak brát vyváženě v úvahu působení faktorů a sil jedinečnosti, zvláštnosti, rozdílnosti. Prakticky vzato se ukazuje, že samotný vznik a fungování nadnárodních společností souběžně s centralizací vyvolává i urychlování odstředivých tendencí s důrazem na samosprávu a autonomii regionů a národů.

Termín globální sport a s ním provázaný koncept globalizace se stále častěji vyskytuje na stránkách diskuzí o soudobém sportu, kultuře a společnosti. V zásadě jde o dvě roviny souvislosti:

1. Rozsah postupující globalizace sportu
2. Podíl sportu na obecných globalizačních procesech

Obecně rozšiřující se globální informovanost, unifikující se vzorce sportovní spotřeby, rozvoj globálně fungujících sportovních soutěží, rostoucí popularita mezinárodních sportovních turnajů, celoplanetární šíření stále většího počtu sportů, to vše přispívá k představě, že svět sportu je stále globálně homogennější, provázanější, kohezivnější. Že kupř. takové mezinárodně či dokonce globálně mediálně známé a divácky preferované události, jako jsou olympijské hry či kupř. fotbalové, hokejové, tenisové či basketbalové šampionáty činí ze světa vrcholového sportu jednoduchou podstatu a jednotící fenomén. Přitom se ale mnohdy zapomíná na skutečnost, že i sport je historicky vzato jak variabilní, tak multidimenzionální jev s řadou specifických charakteristik, odlišujících zejména fungování jednotlivých druhů sportu v kontextu různých kultur. Hovoříme-li o globálních či globalizačních účincích sportu, pak můžeme mít na mysli jak zjednodušující představu o fungování globalizace cestou unifikace sportovního oblečení či diváckých preferencí, tak mnohem významnější šíření idejí mezinárodního porozumění cestou původních ideálů olympismu. Sport se stává globalizačním činitelem tehdy, když svými interakčními účinky cestou globálních rozměrů nabývá na pravidelnosti, intenzitě a rychlosti. Tvrdí se tak, že globalizační proces dosáhl bodu, kdy na půdě sportu počet mezinárodních agentur, globálních forem masové komunikace a úroveň popularity mezinárodních sportovních soutěží dosáhly planetárně srozumitelné (západní) míry unifikovanosti (Maguire, 2002, s. 357).

Jedinečným příkladem studie, která demonstruje prolínání globálního a lokálního na půdě vytváření modelů sportovních hrdinů je ilustrace fenoménu dopadu veřejně adorované sportovní postavy na prestiž země. Konkrétně na přímo či zprostředkovaně fungující vliv nizozemského fotbalového kouče *Guuse Hiddinka*, který cestou úspěchů korejského týmu posílil kredit korejské společnosti právě v době, kdy hledala stabilní pozici v rámci globální ekonomie. V tomto ohledu se jedná o jedinečný případ významu sportovní ikony v kontextu globalizace, nacionalismu a neoliberálního občanství (Hiddink totiž jako první cizinec získal v Koreji čestné

občanství). Sport se tak v tomto kontextu ilustrativně prolíná do hájemství ekonomie, politiky, vzdělání a národní identity. Hiddink tím, že výrazně povznesl úroveň a popularitu fotbalu v Koreji, se stával stále populárnějším. V okamžiku, kdy se sport stal výrazem státní a národní identity, byl dokonce nazýván „stařešinou společnosti“, „vůdcem země“ či dokonce „otcem národa“ (Lee, Jackson, Keumo, 2007). Jeho význam dalece přesáhl arénu sportu do té míry, že se začal používat koncept nazvaný „Hiddinkův syndrom“. Jeho význam vstoupil i do sféry tradičních kulturních hodnot jako předzvěst širších kulturních změn prolínajících se ve sféře ekonomie, politiky, vzdělání a dokonce i samotného chápání národní identity a občanství. A to ve společnosti s tradičně pevně a striktně vymezenými postoji k cizincům a nově příchozím. Jeho úspěch na trenérském poli byl založen především na tom, že překonal tradiční modely provázanosti jedince, rodiny, vzdělání a sociálně třídní příslušnosti. Naopak v praxi vedení národního fotbalového týmu opustil tradiční korejské zvyky a prosadil princip výběru na bázi zásluh, dovednosti, schopnosti týmové spolupráce. Sportovní úspěch nezávisel na osobních kontaktech, regionálních či výchovných zvyklostech a sociálních vazbách. A co více – Hiddinkův model se prostřednictvím sportu dostal i do hlubšího povědomí korejské společnosti. Metody používané při úspěšném řízení sportu se tak promítly i do širších sfér korejské společnosti. Skutečnost, že vůdcovské schopnosti na sportovním poli se staly jistým modelem řízení korejské tradicionalistické společnosti, naznačuje stále těsnější provázanost sportu a společnosti a upozorňuje na možné budoucí cesty našeho hodnotového směřování. Hiddink se stal na národní úrovni globálně uznávanou sportovní – globální autoritou. Hiddinkův syndrom se přitom odvíjel za situace, kdy v kontextu globalizace většina národních států čelí oslabování tradičních kulturních vzorů, stále silněji otevřených či dokonce desintegraci vystaveným vlivům přizpůsobování, vyjednávání či vzdoru. Jako kulturní reakce na neoliberalismus, ekonomickou globalizaci a postkoloniální sentimenty jsme v případech prolínání globálního a lokálního i na půdě sportu svědky flexibilního občanství a dramatických posunů na poli mezinárodních migračních vzorců.

3.3 Globalizace versus internacionalizace sportu

Vynikající bojovník proti apartheidu a bývalý boxer *Nelson Mandela* prohlásil: „Sport je zřejmě nejúčinnějším prostředkem komunikace mo-

derního světa, a to nad rámec verbální a psané komunikace, když přímo zasahuje miliardy lidí na celém světě. Není pochyb o tom, že sport je viditelnou a legitimní cestou budování přátelství mezi národy (Maguire, 2005, s. 1).

K centrálním, protože zásadním tématům sociologie sportu patří fenomén globalizace v kontextu jeho institucionálně organizačních kontextů, tedy v rovině moci. Přitom se prolínají dvě vzájemně přímo či zprostředkovaně závislé tendence: *snižování rozdílů a zvyšování různorodosti*. Schopnost sportu být živnou půdou pro homogenizaci nesteroidních sportovních tradic je nepochybná, stejně však nesmíme přehlížet schopnost sportovní tradice být autonomní a razit si cestu i v nových podmínkách. Vedle sebe tak dnes existují a rozvíjejí se různé kulturní úrovně sportu jako kupř. Národní basketbalová asociace v USA (NBA) na jedné straně či reflexe koloniálně šířeného sportu, jako je kriket.

Trajektorie a důsledky globalizace sportu mohou obecně vzato nabývat dvojí podobu:

1. Sport je vnímán jako progresivní a liberální fenomén otevírající nebývalé možnosti pro lidské kontakty, *dialog a přátelství*. Globální sportovní události typu olympijských her jsou tak hodnoceny jako prostředky šíření lidských práv, demokracie a interkulturního porozumění. Přitom jsou šířeny hodnotové důrazy typu naděje, sny, aspirace, přátelství, fair play a radost z překonávání překážek na cestě sebezdokonalení.
2. Jako negativní reakce na tyto sentimenty existuje názor spatřující v globalizaci sportu jednu z cest *konzumní fáze západního kapitalismu*. Úporně se snaží vytvořit nová tržní odbytiště komodifikace kultury jako charakteristické známky pozdního kapitalismu postmoderního věku (Maguire, 2005, s. 23–40).

Středem pozornosti odborné literatury, která sleduje dopady globalizace na svět sportu, jsou procesy marketingové expanze a kulturního šíření směrem „transnacionálního sportu“ v kontextu vzájemných vazeb mezi lokálním a globálním. Zde je typická nedávná expanze sportovních „značek“ na cizí trhy, zejména v kontextu spojení médií a sportu. To je reflektováno kupř. ve snaze známých a prestižních profesionálních sportovních ligových soutěžích, jako je kupř. severoamerická fotbalová NFL, basketbalová NBL, baseballová MBL či hokejová NHL, expandovat v globálním měřítku. V devadesátých letech se navíc začala významně proje-

vovat tendence transkontinentálních formací, jako je silně organizovaná zakotvená ragbyová unie Austrálie, Nového Zélandu a Jižní Afriky. Pan-evropské soutěže jako fotbalová „Superliga“, „Liga mistrů“ či basketbalová „Euroliga“ jen dokreslují internacionalizaci sportu posledních desetiletí.

Odstředivé tendence vůči globalizaci sportu vyvolávají snahu oživit ducha lokálně či nacionálně zakotveného nacionalismu. Francouzská amatérská basketbalová federace se tak v roce 1994 pokusila cestou „basketbalové show“ podpořit masovost aktivní sportovní účasti zejména teenagerů. Ti si však v řadě případů stěžovali právě na nedostatek globálních atributů tohoto populárního sportu – neforemných pytlovitých trenýrek, charakteristických ponožek, předstíranou herní laxnost (Maguire, 2005, s. 26).

Lokální a národní identita je v kontextu mnohorozměrných projevů globalizace jak oslabována, tak posilována či vystavena působení vlivům pluralismu. V případě dvojznačného působení zmenšujících se kontrastů a rozdílů a zvyšujících se palety různorodosti mohou přesvědčivě zaznívat jak argumenty pro kulturní homogenizaci, tak teze o růstu kulturní variability. První zdůrazňuje nebezpečí oslabování národní kulturní identity cestou přizpůsobování se západním civilizačním vzorům, hodnotám a modelům, které akcentují kult konzumerismu. V případě sportu zejména podléhání vlivů image určitých sportovních produktů a norem a zároveň omezování možností volby na lokální úrovni. Mnohorozměrnost dopadů procesů globalizace na půdě sportu i v teoretické rovině nabývá na dynamice, je stále komplikovanější, sofistikovanější, nejednoznačnější, otevřenější vůči novým poznatkům, impulzům a praktickým signálům vzájemné provázanosti společnosti a sportu. Do hry vstupují poznatky kulturní politiky, ekonomie, politické teorie a praxe, zkušenosti praktických projevů interkulturní komunikace. Široce rozkročené názorové spektrum tak osciluje mezi názorem o ztrátě národní loajality sportu na úkor individualizovaného osobního spotřebního výběru (Whitson, 1998, s. 57–72) až po přesvědčení o „nutkavé potřebě sportu prohlubovat národní rozdíly“ a stát tak v cestě globalizace (Rowe, 2003, s. 292).

V případě, že je kladen jednostranný důraz na homogenizační dopady globalizace, vzniká možnost přehlížet její možné diferenciací účinky. „Kulturní průmysl“ totiž jako „tržní výklenek“ i na půdě sportu hledá (a mnohdy i nalézá) cesty k saturování potřeb, hodnot, a tudíž i odlišností etnických specifik a místní kultury. To může posilovat lokální identitu, vstupovat do spektra globálních strategií a podílet se na krystalizaci

zamýšlených i nezamýšlených dopadů globalizace. V soudobém světě totiž *tradiční rituály a místa* i v proudu globalizačních procesů sehrávají úlohu pevného kotviště lokální identity a tradičních hodnot. Kotviště ve světě, které je charakterizováno sítí provázanosti dělby práce, distribuce zboží a služeb, tržní ekonomie a kulturní výměny. Volný čas pak nabízí prostor pro „dobrodružství“ za hranicí všednosti a každodennosti, sportovní fandovství příležitost pro vyjádření kolektivní identifikace. Fotbal a fotbalový stadion tak sehrál nezastupitelnou úlohu v utváření občanské hrdosti a sounáležitosti. I ti, kdož fotbalu moc nerozumí a neholdují mu, často mluví o „našem klubu“, „našich chlapcích“, vztahují ke sportovním klubovým utkáním vlastní víkendové volnočasové aktivity. Globalizační tlak na internacionální uspořádání fotbalu čelí protitlakům fandů vrátit tuto populární hru na klubové stadiony a zabránit tak „bezdomovství“ anonymních mediálních diváků. (Maguie, 2005, s. 63–86).

Mnohorozměrný rámec mezinárodního fungování sportu lze ilustrovat i na pozadí *mediálního zpravodajství* z evropských fotbalových šampionátů ze strany dvou tradičních politických, ekonomických a sportovních rivalů – Velké Británie a Německa. V nich se na přelomu tisíciletí zračily různé hodnotové důrazy dvou velkých evropských „hráčů“. Britská média nostalgicky připomínala původní velikosti koloniální a sportovní mocnosti, tradici a národní sentiment. Německý tisk pak komentoval své úspěšné účinkování důrazem na vlastní ekonomický, politický, kulturní a sportovní význam a prestiž právě na úkor bývalých mocností (Maguire, 2005, s. 130–142). I zde lze prakticky ilustrovat fakt, že sport je arénou testující individuální identitu na úrovni jedince, společenství, regionů a národů.

Strategie krystalizace „olympijských supervelmocí“ tak přispívá k upevnování globálního sportovně-průmyslového komplexu. Přináší vyhledávání a rozvoj sportovních talentů, pořádání atraktivních sportovních událostí zprostředkovaných médii a vytváří základnu globálního publika. Cestou úspěchů elitních sportovců v elitních sportech se na globální scénu dostávají i rozvojové země jako Keňa či Katar. Metodou přísně racionální marketingové strategie se utváří *globální sportovní monokultura* řízená manažery, trenéry a reklamními agenturami, když organizace soutěží a turnajů je řízena vysoce racionalizovanými marketingovými strategiemi. Vědy o sportu se zaměřují primárně na vrcholový sport s jeho efektivně výkonnostním modelem. Psychologové kladou důraz na všestranně vhodné podmínky sportovní přípravy, biomechanika zkoumá neoptimalnější techniky, jak dosahovat vrcholných sportovních výkonů.

A genetika se připravuje na genetický transfer výběru jedinců vhodných pro vrcholovou sportovní přípravu. Do modelu vrcholové sportovní přípravy pak vstupují sportovní medicína a nutriční a relaxační specialisté. Maximalizace účinnosti sportovní přípravy přináší i strategie vyrovnávání se se zkušeností bolestí a zranění. Komplex těchto aspektů vrcholového sportu se přirozeně odráží jak v tématech vědeckých odborných konferencí a diskuzí, tak ve struktuře studia sportovních odborníků a v klíčových tématech odborných sportovních publikací. Krystalizující model či mýtus „supermana“ je tak utvářen rostoucí racionalizací cest k maximální výkonnosti cestou specializace, vědecké racionalizace a profesionalizace. Přitom se ale protisměrně stále více aktualizuje potřeba využívat poznatky vědy o člověku ve světle podpory humanity jako celku, tedy problémů spojených kupř. se zdravím, tělesným pohybem a jejich vztahem k obezitě. Přitom je povinností věd o sportu znovu přehodnotit limity úsilí o maximum výkonů, zvážit hranice lidských možností a smysluplnost jejich dosahování či přesahování.

3.4 Sportovní migrace: aktuální téma

Přelom nového tisíciletí tedy přináší v kontextu vztahu sportu a společnosti nová témata. Silněji se aktualizuje stěžejní zodpověditelná silně subjektivní otázka hledání vítězů a poražených na globální scéně. Kdo má největší užitek z globální provázanosti sportovní scény? Je globální popularita vrcholové sportovní podívané přínosná pro místní rozvoj masového sportování? Jsou schopny lokální sporty čelit globální popularitě tzv. elitních sportů? Jak přistupovat k alternativním sportům? K čemu povede rozšiřujícím se propast mezi vrcholovým sportem a rekreačním kondičním sportováním? Jaké budou generačně stimulující důsledky současného sedavého způsobu života? Kam až povede bezbřehá honba za překonáváním hranic lidských možností, touha po rekordech a oslnivých vítězstvích? Kde leží hranice odměňování vrcholových sportovních idolů? Jsme vůbec schopni naplnit deklarovaný princip rovného přístupu ke sportovním aktivitám „pro všechny“?

Vývoj světového sportu, kupř. po linii transnacionální hráčské migrace a globálních sportovních událostí, naznačuje vzájemnou závislost národních států na regionální a globální úrovni. Přitom sport zde obecně figuruje jako platforma sílícího vlivu masové kultury. Moderní sport je bází komplexu kulturní koexistence jedince, národa a globálního prostředí,